

2. Бухгалтерський облік за національними стандартами. Практичний посібник. / Укладачі: Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Р.О. Мельник. -Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 236с.
3. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник. -Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628с.
4. Сторожук О. Забезпечення реальної оцінки основних засобів – запорука точності фінансового і податкового обліку //Вісник податкової служби України. – 2002. – № 24. – С. 35 – 37.
5. Стехньова Л., Тарасюк М. Основні засоби – актуальні питання // Консультант бухгалтера. -2002. – №9. -С. 5 – 14.
6. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник – Тернопіль: Астон, 2009.–252 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р. Р.

*Слободян О.І.,
магістр інституту менеджменту, м. Івано-Франківськ*

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ І КЛАСИФІКАЦІЯ РЕВІЗІЙ

Важливим елементом забезпечення партнерства у здійсненні державного фінансового контролю є правильне розуміння представниками обох сторін суті форм його здійснення.

Формою контролю називають сукупність прийомів (методів, засобів) дослідження, які, виходячи з планової мети контролю, доцільно застосувати для вивчення фінансово-господарської діяльності конкретної установи, організації чи підприємства у даний час.

Більшість науковців і практиків основною формою фінансово-господарського контролю визначає ревізію, вказуючи, що він служить засобом контролю фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації за певний відрізок часу з метою встановлення законності здійснюваних фактів господарської діяльності та їхньої доцільності, правильності обліку й достовірності облікових даних.

У цьому зв'язку визначено, що ревізія є формою контролю, яка становить систему обов'язкових контрольних дій, спрямованих на документальне та фактичне обстеження здійснених підприємством, установою або організацією фактів господарської діяльності та їх наслідків, відображених в обліку та фінансовій звітності з метою виявлення незаконних мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів, недостачі коштів і матеріальних цінностей, нецільового та

неефективного їх використання, встановлення винних у порушенні законодавства посадових і матеріально відповідальних осіб і спричинених порушеннями фінансових втрат.

Оскільки таке саме за суттю визначення поняття ревізії закріплено і законодавством [1], треба усвідомити, що під час ревізії перед ревізором поставлена вимога встановити чи дотримуються посадові особи установи норм законодавства, якщо ні – то виявити, хто, як і коли порушив конкретну фінансово-правову норму у здійсненні фінансово-господарської діяльності

Перевіркою є форма контролю, яка являє собою систему обов'язкових контрольних дій, пов'язаних з проведенням документального обстеження окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства, установи або організації з датою виявлення незаконних мобілізації, розподілу або використання фінансових ресурсів.

Основною відмінною рисою ревізії від перевірки є не обсяг питань та операцій, що підлягають контролю, а наявність методів пошуку відхилень у роботі на підставі даних документального і фактичного контролю, тобто поєднання результатів перевірки документів за формальними ознаками, зустрічної перевірки достовірності документів, нормативної перевірки, техніко-економічного розрахунку та економічної оцінки господарських операцій, з одного боку, з результатами проведеного обстеження, інвентаризації, аналізу якості сировини, матеріалів і готової продукції, контрольного обміру виконаних робіт, опитування, перевірки дотримання трудової дисципліни, контрольного запуску сировини та матеріалів у виробництво, перевірки технічного стану машин та обладнання тощо, з другого боку.

Ревізії і перевірки як форми державного фінансового контролю в бюджетній установі доповнюють експертизи, аудит і моніторинг.

До експертизи відносять дослідження управлінського рішення (наказу, розпорядження, програми, договору тощо) з метою дати йому оцінку на предмет відповідності принципам законності, економічності й ефективності. Наприклад, Рахункова палата наділена правом проводити експертизу проектів Державного бюджету України, а також проектів законів та інших нормативних актів, міжнародних договорів України, загальнодержавних програм та інших документів, що стосуються питань державного бюджету і фінансів України.

До аудиту відносять перевірку публічної фінансової звітності, обліку, облікових документів та інших даних про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання для визначення їхньої достовірності, повноти і відповідності чинному законодавству та

встановленим нормативам. В Україні таку форму контролю застосовують тільки аудитори та аудиторські фірми, а в інших країнах – і державні органи. Проте органи державної влади та місцевого самоврядування як суб'єкти, уповноважені власниками на управління державною та комунальною власністю, можуть замовити проведення фінансового аудиту щодо діяльності бюджетної установи.

Водночас у світовій практиці вже давно запроваджено таку форму контролю, як аудит адміністративної діяльності, який ще називають операційним, управлінським аудитом або аудитом ефективності. Ця форма контролю суттєво відрізняється від фінансового аудиту і від ревізії, що обумовлено метою фінансового аудиту, яка полягає в оцінці достовірності обліку і фінансової звітності, а адміністративного аудиту – в оцінці рівня економічності, ефективності та результативності державних заходів, програм і діяльності структур, які піддають контролю.

З огляду на обмеженість фінансових ресурсів та рівень корупції зусилля контрольних органів спрямовують на реалізацію соціальних програм, така форма контролю запроваджується також у практику роботи органів державної контрольно-ревізійної служби України.

Зважаючи на те що Бюджетним кодексом органи державної контрольно-ревізійної служби наділено повноваженнями на здійснення контролю не тільки за цільовим, а й ефективним використанням бюджетних коштів, пропонується ідентифікувати цю форму контролю як аудит ефективності.

Аудит ефективності – це форма контролю, яка становить сукупність дій зі збору та аналітичного опрацювання статистичних і звітних даних, матеріалів ревізій і перевірок, іншої публічної інформації, спрямованих на визначення рівня ефективності державних вкладень у реалізації запланованих державними (бюджетними) програмами цілей; встановлення чинників, які перешкоджають досягненню максимального результату у використанні визначеного обсягу трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних активів[2, 486].

Відповідно головною метою аудиту ефективності є визначення слабких місць в організації виконання державних (бюджетних) програм, впливу цих вад на досягнення запланованих цілей та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів.

У порівнянні з іншими формами контролю найменше регламентовано моніторинг, який є системою спостереження (нагляду) органів

державного фінансового контролю за дотриманням суб'єктами господарювання стандартів, норм і правил обігу фінансових і матеріальних ресурсів. Основне завдання моніторингу – виявити ознаки, що можуть свідчити про відхилення від принципів використання фінансових ресурсів (тобто про можливі порушення), шляхом аналізу офіційної та оперативної звітності, іншої постійної чи періодичної інформації про функціонування суб'єкта господарювання та звернути увагу керівництва останнього на ці ознаки для запобігання незаконним і неефективним витратам, втратам фінансових ресурсів, а також на недопущення порушення законодавства під час прийняття управлінського рішення.

На відміну від ревізії, перевірки чи аудиту, моніторинг не є разовим контрольним заходом (який здійснюється у певний проміжок часу), про його здійснення не повідомляють підконтрольний об'єкт, за його результатами не складають документ за підписами контролерів і керівників суб'єктів господарювання. В моніторингу немає також притаманної фінансовому контролю звітності. Результати моніторингу документують шляхом накладання напису (резолуції) на відповідному документі (проекті документа) або складанням доповідної записки.

Підсумовуючи викладене можна зробити висновок, що державний фінансовий контроль у бюджетній установі не може обмежуватися тільки реєстрацією окремих вад, порушень законодавства та державної дисципліни. Основне призначення – досягнення органічного поєднання попередження, виявлення та ліквідації у вад і порушень, пошук і приведення в дію невикористаних резервів поліпшення функціонування бюджетної установи.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» від 26.01.1993р № 2939 -ХІІ.
2. Чечуліна О.О. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах. Державне замовлення та державні закупівлі /О.О. Чечуліна. – Київ: НВП „АВТ», 2008.- 593 с.
3. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник – Тернопіль: Астон, 2009.–252 с.

Науковий керівник: д.е.н., професор Пушкар М.С.